

ADVANCING
PHARMACY
WORLDWIDE

Frissítve 2020. március 26.

FIP EGÉSZSÉGÜGYI TANÁCSOK

COVID-19:
Gyakran ismételt kérdések és
Mítoszdöntés

INTERNATIONAL PHARMACEUTICAL FEDERATION

Tartalom

A dokumentum célja	3
Gyakran ismételt kérdések és válaszok a lakosság számára	3
Mit kell tudni az új koronavírusról?	3
Mi a SARS-CoV-2 forrása?	3
Hogyan terjed a vírus?	4
Elkapható-e a COVID-19 egy olyan személytől, aki nem mutat tüneteket?	4
Átadhatja-e egy várandós nő a vírust a magzatnak?	4
Átadhatja-e a vírust az anya a gyermeknek a szoptatás során?	5
A SARS-CoV-2 megegyezik a MERS-CoV vagy a SARS vírussal?.....	5
Lázam van és köhögök. Lehet ez az új koronavírus?	5
Mit tehetek, hogy megvédjem magam a fertőzéstől?	6
Vannak-e kifejezetten a COVID-19 kezelésére vagy megelőzésére szánt gyógyszerek?	6
A pneumónia (fertőző tüdőgyulladás) elleni vakcinák nyújtanak-e védelmet a COVID-19 ellen?.....	7
Hatásosak-e az antibiotikumok a COVID-19 kezelésében?.....	7
Fel kell-e függeszteni az ACE gátlók vagy az angiotenzin II receptor blokkoló (ARB) gyógyszerek szedését, azért mert súlyosbíthatják a COVID-19 fertőzést?	7
Biztonságos nem-szteroid gyulladáscsökkentő gyógyszereket, az ibuprofént is ideértve a COVID-19 fertőzötték lázának és fájdalmának kezelésében alkalmazni?	7
Lehetséges a vírus mutációja bármilyen kezelés vagy oltás kidolgozása előtt?	7
A multivitaminok és az immunerősítők segíthetnek az egyének vírus elleni védelmében?	8
Azok az emberek, akik már meggyógyultak a COVID-19 fertőzésből, megfertőződhetnek újra?	8
A COVID-19 önmagától elmúlik a melegebb időben?	9
Biztonságos levelet vagy csomagot átvenni olyan területről, ahol a COVID-19-et jelentették korábban?	9
A COVID-19 átvihető-e szúnyogcsípéssel?	9
Az orvosi maszkok hatékonyan védenek a fertőzés ellen?.....	9
Gumi / latex kesztyű viselése közösségben hatékonyan megakadályozza az új koronavírus terjedését?	10
Miért mutat néhány fertőzött beteg negatív eredményét a COVID-19 teszt esetén?.....	10
Az érintett területen jártam és hasmenéstől szenvedek. Lehet, hogy COVID-19 fertőzött vagyok?.....	10
Terjeszthetik-e a COVID-19-et háziállatok?	10
Olyan országba utaztam, ahol sok COVID-19 eset történt. Mit tegyek?	10
Milyen hatékonyak a testhőmérséklet-szkennerek a fertőzötték felderítésében?	11
Mítoszdöntés	11
A COVID-19 csak az öregekre vagy az alapbetegséggel rendelkezőkre hat.....	11

El kell kerülni az érintett országokból származókkal a kapcsolatot addig amíg nem tudunk többet a betegségről.	11
A vírust egy laborban fejlesztették ki.	11
A fokhagyma evés segít megelőzni a COVID-19-et.	12
A tűzijátékokból és a petárdákból származó füst és gáz megakadályozza a COVID-19 kialakulását	12
A teljes bőrfelület alkohol vagy klórtartalmú fertőtlenítővel történő lefújása elpusztítja a COVID-19 vírust.	12
Szezám olaj alkalmazása megakadályozza a COVID-19 bejutását a testbe.	12
Az ánizsmagból készült főzet segíthet a COVID-19 fertőzés megelőzésében.	12
Források	13
Érvényesség	16
Nyilatkozat	16
Köszönetnyilvánítás	16

A dokumentum célja

Az új humán koronavírus 2019 decembere óta számos országban elterjedt és több ezer megbetegedést és halálesetet okozott. A COVID-19 egy betegség, melyet a SARS-CoV-2 okoz. A legtöbb fertőzöttnek enyhe légzőrendszeri tünetei vannak, melyek maguktól elmúlnak, de néhány betegben komoly szövődmények keletkezhetnek, például tüdőgyulladás. A vírus fertőzött személlyel való érintkezés útján, cseppfertőzéssel terjed, ha a fertőzött személy köhög, vagy tüsszent. A fertőzés veszélye nagyobb, ha külföldi fertőzött országban járt, vagy ha kapcsolatba került koronavírussal fertőzött személlyel.

A dokumentum célja, hogy lényeges információkat és irányelveket nyújtson a koronavírusról, különösen az új SARS-CoV-2-ről és az általa okozott COVID-19 betegségről, gyógyszerészeknek és gyógyszerértári dolgozóknak, az alapellátás és a kórházi ellátás szintjén, valamint hiteles forrásokat ajánljon további tájékozódás céljából.

A koronavírus fertőzés megelőzése, valamint a terjedésének megállítása lehetséges a döntéshozók elkötelezettségével, az egészségügyi szakemberek, a média és a közösség összefogásával. Korábban már sikerült megállítani koronavírusjárvány kitörést 2003-ban (SARS-CoV: Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus) és 2012-ben (MERS-CoV: Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus). A dokumentum célja, hogy segítséget nyújtson gyógyszerészeknek és gyógyszerértári dolgozóknak a koronavírus terjedésének megelőzésében és ahhoz, hogy az egészségügyi ellátó rendszer tagjaiként hozzájáruljanak eredményes menedzselésében.

Gyakran ismételt kérdések és válaszok a lakosság számára

Mit kell tudni az új koronavírusról?

Az új koronavírus egyike azoknak, melyeket korábban még nem ismertünk. A SARS-CoV-2 nem azonos azokkal a koronavírusokkal, melyek eddig az emberek között keringtek és enyhe megfázást okoztak. A diagnózis nem ugyanaz SARS-CoV-2 esetében, mint 229E, NL63, OC43, HKU1 esetén. Ezek más vírusok, így a betegek SARS-CoV-2 esetén más kezelésben részesülnek, mint azok, akik az ismert, gyakori koronavírusokkal fertőződtek. (Centers for Disease Control and Prevention, 2020)

Mi a SARS-CoV-2 forrása?

Közegészségügyi tisztviselők és partnereik keményen dolgoznak a SARS-CoV-2 forrásának azonosításán. A koronavírusok egy nagy víruscsaládot alkotnak, néhány ezek közül

emberekben betegséget okoz, mások állatok (tevék, macskák, denevérek) között terjednek. A vírus genetikai törzspejlődésének tanulmányozása, meghatározása, a forrás feltárása jelenleg folyamatban van. A denevérek ilyen tekintetben gyanúsak mondhatóak, a nagy hasonlóság miatt a jelenlegi vírus és azon gyakori koronavírusok között, amelyeket néhány denevérfajban kimutattak. Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS), a koronavírus egy fajtája, ami átalakulást követően embereket is megfertőzött, az afrikai cibetmacskából származik, míg a Middle East Respiratory Syndrome (MERS) okozó koronavírus tevékből származik. (Centers for Disease Control and Prevention, 2020)

Hogyan terjed a vírus?

A vírus nagy valószínűséggel valamilyen állati forrásból bukkanhatott föl és most emberről emberre terjed. Az emberről emberre terjedés leggyakrabban közeli kontaktussal történik (kb. 1,8 méter alatti távolság) cseppfertőzés útján (légzőrendszeri cseppek), amikor egy fertőzött személy köhög vagy tüsszent, hasonlóan az influenza és egyéb légzőrendszeri patogének terjedéséhez. Ezek a cseppek eljuthatnak a fertőzött személyhez közel elhelyezkedők szájához, szeméhez, orrához és belélegzik azt a tüdőbe. A fertőzés úgy is képes terjedni, ha egy személy fertőzött felülethez ér, majd megérinti szemét, száját vagy orrát.

Elkapható-e a COVID-19 egy olyan személytől, aki nem mutat tüneteket?

Leírtak már olyan eseteket, melyek során tünetmentes (vagy inkubációs periódusban lévő) egyén által történt a SARS-CoV-2 átvitele. Azonban, hogy ez mennyire gyakran történik meg, nem tisztázott. Nagyarányú szerológiai szűrés lehetővé tenné a tünetmentes fertőzések felderítését és információként szolgálna az epidemiológiai elemzésekhez. (McIntosh, UpToDate Coronavirus disease 2019 (COVID-19): Transmission, 2020)

Átadhatja-e egy várandós nő a vírust a magzatnak?

Minimális információ áll rendelkezésre a terhesség alatt történő COVID-19 fertőzésről. Intrauterin vagy perinatális transzmisszió még nem került leírásra. Összesen 18 várandós, feltételezett vagy megerősített COVID-19 által okozott tüdőgyulladásban szenvedő nőt vizsgáló két jelentés alapján nem volt laboratóriumi bizonyíték arra, hogy a vírus megfertőzheti az újszülöttet. Két újszülöttkori fertőzés esete azonban dokumentálásra került. Az egyik esetben a diagnózist egy 17 napos csecsemőnél állították fel, miután szoros kapcsolatba került az édesanyjával és a védőnővel, akik egyaránt vírusfertőzöttek voltak. A másik esetet a születés után 36 órával diagnosztizálták; a fertőzés forrása és ideje ebben az

esetben nem tisztázott. (McIntosh, Coronavirus disease 2019 (COVID-19) - Special situation: Pregnant women, 2020)

Átadhatja-e a vírust az anya a gyerekeknek a szoptatás során?

A COVID-19-ben és egy másik koronavírusfertőzésben, a Súlyos Akut Légzőszervi Szindrómában (SARS-CoV) szenvedő nőkkel végzett korlátozott számú vizsgálatokban a vírus nem volt kimutatható az anyatejben; azonban az nem ismert, hogy a COVID-19-es anyák át tudják-e adni a vírust az anyatejjel. Az anyatej védelmet nyújt számos betegség ellen. Vannak ritka kivételek, amikor a szoptatás vagy lefejt anyatejjel történő táplálás nem javasolt. A CDC (Centers for Disease Control and Prevention) nem rendelkezik a szoptatásra vonatkozó specifikus ajánlással a hasonló vírusokkal, például SARS-CoV vagy a közel-keleti légzőszervi szindrómával (MERS-CoV) való fertőződés esetén. A COVID-19 járványhoz hasonló helyzetben a CDC azt ajánlja, hogy az influenzás anyák ugyanúgy folytassák a szoptatást vagy a lefejt anyatejjel való táplálást, emellett tegyék meg a megfelelő óvintézkedéseket a vírus csecsemőre terjedésének elkerülése érdekében. Tekintettel a légúti vírusok anyatejjel való terjedésének alacsony esélyére, az Egészségügyi Világszervezet (WHO) kijelenti, hogy a COVID-19-es anyák szoptathatnak. (Academy of Breastfeeding Medicine, 2020)

A SARS-CoV-2 megegyezik a MERS-CoV vagy a SARS vírussal?

Nem. A koronavírusok egy nagy víruscsalád, amelyek közül néhány emberekben okoz betegséget, mások az állatok körében terjednek, ideértve a tevéket, macskákat és denevéreket. A nemrégiben megjelenő SARS-CoV-2 nem ugyanaz, mint a MERS vagy SARS-t okozó koronavírusok. Azonban a genetikai elemzések szerint, egy olyan vírustól származik, amely rokoni kapcsolatban áll a SARS-t okozó vírussal. Folyamatos kutatások zajlanak a további információkért. Ez egy gyorsan változó helyzet, és az információk folyamatosan frissítésre kerülnek, amint elérhetővé válnak. (Centers for Disease Control and Prevention, 2020)

Lázam van és köhögök. Lehet ez az új koronavírus?

Ha szoros kapcsolatban állt olyan személlyel, aki megerősítetten COVID-19 által fertőzött, akkor van rá esély, nyomon kell követni és tesztet kell végezni. A COVID-19 tünetei nem specifikusak, és nagyon hasonlóak lehetnek a szezonális influenza vagy más betegségek

tüneteikhez. Ha bármelyik tünet jelentkezik, akkor otthoni karantént és izolációt tanácsolunk, valamint kövesse a nemzeti egészségügyi hatóságok utasításait. Ha Ön 65 évesnél idősebb vagy más betegségei vannak, például szív- és érrendszeri megbetegedések, cukorbetegség, krónikus légzőszervi betegségek, rák vagy más olyan állapotok (veleszületett vagy szerzett), amelyek veszélyeztethetik immunválaszukat, akkor nagyobb az esély arra, hogy a betegség súlyosabb tünetei kialakulnak és ilyenkor tanácsos a megfelelő orvosi ellátás igénybevétele.

Mit tehetek, hogy megvédjem magam a fertőzéstől?

A fertőzések terjedésének megakadályozására szolgáló szokásos higiéniai intézkedéseket be kell tartani: a kéz rendszeres mosása, köhögés és tüsszentés esetén száj és orr eltakarása eldobható papírzsebkendővel vagy könyökhajlattal, valamint a hús és a tojás alapos főzése. Kerülje a szoros érintkezést olyan személyekkel, akiknél légúti betegség tünetei jelentkeznek, például köhögés és tüsszentés. (Royal Pharmaceutical Society, 2020)

Vannak-e kifejezetten a COVID-19 kezelésére vagy megelőzésére szánt gyógyszerek?

Ez idáig nincs olyan speciális gyógyszer melyet a COVID-19 megelőzésére vagy kezelésére ajánlanának. Mindazonáltal a vírusfertőzöttek kezelésekor a tüneteket megfelelően kell kezelni, vagy csillapítani. Súlyos esetekben gondoskodni kell a megfelelő szupportív terápiáról is. Néhány specifikus kezelési módot jelenleg is vizsgálnak és ellenőriznek majd klinikai vizsgálatokkal. A WHO igyekszik segíteni a kutatások és fejlesztések felgyorsítását számos együttműködésével. (WHO, 2020)

A következő intézkedések azért nem kifejezetten COVID-19 ellen ajánlottak, mert nem hatékonyak önmagunk védelme érdekében, sőt néhány esetben akár károsak is lehetnek:

- C-vitamin szedése;
- Gyógynövényteák fogyasztása;
- Több szájmaszk egyidejű viselete a védelem növelése céljából;
- Öngyógyszerelés, pl. antibiotikumokkal;
- Alternatív gyógymódok, megfelelő tudományos bizonyíték nélkül.

Bármikor, amikor Önnek láza van, köhög vagy légzési nehezítettsége van keressen mihamarabb megfelelő orvosi segítséget a még súlyosabb fertőzést megelőzendő és gondoskodjon arról is, hogy megadja orvosának közelmúltbeli utazásainak a pontos idejét és helyszíneit is.

A pneumónia (fertőző tüdőgyulladás) elleni vakcinák nyújtanak-e védelmet a COVID-19 ellen?

Nem. A Pneumococcus vagy a Haemophilus baktériumok elleni védőoltás nem véd a COVID-19 fertőzés ellen. A vírus olyannyira új és különböző, hogy külön vakcinára van szükség. A kutatók jelenleg is dolgoznak a védőoltás kifejlesztésén együttműködve a WHO-val. Mindazonáltal, a Pneumococcus vagy a Haemophilus baktériumok elleni védőoltások erősen ajánlottak, hogy megelőzzük az általuk okozott tüdőbetegségek kialakulását. (WHO, 2020)

Hatásosak-e az antibiotikumok a COVID-19 kezelésében?

Nem, az antibiotikumok nem hatnak a vírusok ellen, csakis a bakteriális fertőzések ellen hatásosak. A COVID-19 megbetegedést vírus okozza, ezért az antibiotikumokat megelőzésként vagy kezelésként nem használhatják. Azonban, a COVID-19 kórházi kezeléskor Ön kaphat antibiotikumokat, a lehetséges bakteriális felülfertőződés ellen. (WHO, 2020)

Fel kell-e függeszteni az ACE gátlók vagy az angiotenzin II receptor blokkoló (ARB) gyógyszerek szedését, azért mert súlyosbíthatják a COVID-19 fertőzést?

Nincs arra bizonyíték, hogy az ACE gátlók vagy az angiotenzin II receptor blokkoló (ARB) gyógyszerek fogékonyabbá tennék a betegeket a COVID-19 fertőzéssel szemben. Számos tudományos és hivatalos társaság már jelezte hogy a betegeknél folytatni kell az ACE gátló vagy az angiotenzin II receptor blokkoló (ARB) alapú terápiát, hacsaknem a kezelő orvosi személyzet kifejezetten nem javasolja ennek ellenkezőjét. (Brit Kardiovaszkuláris Társaság és Brit Szívelégtelenség Társaság, 2020)

Biztonságos nem-szteroid gyulladáscsökkentő gyógyszereket, az ibuprofént is ideértve a COVID-19 fertőzöttek lázának és fájalmának kezelésében alkalmazni?

Jelenleg nincs olyan határozott bizonyíték, hogy közvetlen összefüggés lenne a nem-szteroid gyulladáscsökkentő gyógyszerek használata, az ibuprofént is ideértve és a megnövekedett fertőződési valószínűség vagy a betegség súlyossága között. (Európai Gyógyszerhivatal, 2020)

Lehetséges a vírus mutációja bármilyen kezelés vagy oltás kidolgozása előtt?

Igen. Valójában úgy tűnik, hogy a vírus már mutálódott, amely legalább két különböző törzshöz vezet. A 103 SARS-CoV-2 genom populációs genetikai elemzése azt mutatta, hogy ezek a vírusok két fő típusba fejlődtek (nevezetesen L és S). Habár az L típus (~70%) gyakoribb, mint az S típus (~30%), az S típus az ősi változat. (Xiaolu Tang, 2020)

Amíg mindkét típus szerepet játszik a jelenlegi járványban, az „L-típus” magasabb prevalenciája azt sugallja, hogy ez agresszívebb. Fontos azonban szem előtt tartani, hogy a vírusok folyamatosan mutálódnak és hogy nem minden mutáció eredményezi a betegség megnövekedett súlyosságát vagy átviteli sebességét. Valójában a különbség az új koronavírus két típusa között olyan kicsi, hogy a kutatók vonakodnak attól, hogy külön „törzsként” osztályozzák őket. Tekintettel arra, hogy a világon több csoport dolgozik az oltáson, a vírus pontos törzseinek (típusainak) számának ismerete fontos, mivel a hatékonyság érdekében a végső oltásnak az összes ismert törzsben (típusban) megtalálható tulajdonságok ellen kell irányulnia. Szerencsére a sok azonosított genetikai különbség nem valószínű, hogy befolyásolja a fehérjék termelését, ami azt jelenti, hogy a vírus működésében vagy az általuk okozott tünetekben nem lehet jelentős különbség. (Technology.org 2020)

[A multivitaminok és az immunerősítők segíthetnek az egyének vírus elleni védelmében?](#)

Nincs bizonyíték arra, hogy ezen stratégiák bármelyike feltöltené az immunitást. Azonban az igaz, hogy az immunrendszerünk normál működéséhez szükség van vitaminokra és ásványi anyagokra (úgy mint A, C-vitamin és cink), de a nagyobb dózisok nem bizonyították a rendszer jobb működését.

A test minden része, beleértve az immunrendszert is jobban működik, ha védve van a környezeti támadásoktól és támogatva van az egészséges életmód stratégiai által, úgymint a következőkkel:

- nem dohányzik
- sok gyümölcs és zöldség fogyasztása
- rendszeres testmozgás
- az egészséges testsúly fenntartása
- kerülje az alkoholfogyasztást, vagy csak mérsékelten fogyasszon alkoholt
- megfelelő alvás
- intézkedések a fertőzés elkerülésére, például a rendszeres kézmosás és a húsok alapos főzése
- a stressz minimalizálása (Harvard Medical School, 2014)

[Azok az emberek, akik már meggyógyultak a COVID-19 fertőzésből, megfertőződhetnek újra?](#)

A COVID-19-re adott immunválasz még nem ismert. A MERS-CoV fertőzésben szenvedő betegek valószínűleg nem fertőződnek újra röviddel a gyógyulásuk után, de még nem ismert, hogy megfigyelhető-e hasonló immunvédelem a COVID-19-cel fertőzött betegek esetében. (Centers for Disease Control and Prevention, 2020)

A COVID-19 önmagától elmúlik a melegebb időben?

Az új SARS-CoV-2 koronavírus esetében van ok azt feltételezni, hogy a többi béta-koronavírushoz hasonlóan télen valamivel hatékonyabban terjedhet mint nyáron, de a felelős mechanizmus(ok) nem ismertek. A változás várhatóan szerény lesz, és önmagában nem lesz elég ahhoz, hogy megállítsa a terjedést. A pandémiás influenza analógiája alapján várható, hogy a SARS-CoV-2, az emberek számára új vírusként kevesebb immunitással fog szembenézni, és így könnyebben terjedhet még a téli szezonon kívül is. Az évszakok változása és az iskolai szünet segíthet, de nem valószínű, hogy ez megállítja a terjedést. A hatékony politika szempontjából sürgős annak meghatározása, hogy ha a gyermekek fontos átvadók-e, az iskolák bezárása lassíthatja-e a terjedést vagy sem, vagy csak pazarolnák-e az erőforrásokat. (Lipsitch, 2020)

Biztonságos levelet vagy csomagot átvenni minden olyan területről, ahol a COVID-19-et jelentették korábban?

Igen. Alacsony annak a valószínűsége, hogy egy fertőzött személy megfertőzzön kereskedelmi árukat, és úgyszintén kicsi a kockázata, annak, hogy a COVID-19 vírust elkapja egy csomagtól, amelyet mozgattak, utaztattak, és különböző körülményeknek és hőmérsékleti hatásoknak tettek ki. (Egészségügyi Világszervezet, 2020)

A COVID-19 átvihető-e szúnyogcsípéssel?

Nem. A COVID-19 légzőszervi vírus, amely elsősorban cseppfertőzésen keresztül terjed, amikor egy fertőzött személy köhög vagy tüsszent, vagy nyál- és orrfolyáson keresztül. Eddig nincs bizonyíték arra, hogy szúnyogok terjeszthetik a vírust. (Egészségügyi Világszervezet, 2020)

Az orvosi maszkok hatékonyan védenek a fertőzés ellen?

Orvosi maszk viselése az egyik megelőzési intézkedés a légzőszervi betegségekből, ideértve COVID-19-et is, az érintett területeken. A maszk használata önmagában azonban nem biztosít megfelelő szintű védelmet, és egyéb, ugyanolyan fontos intézkedéseket kell megtenni, ideértve a megfelelő kézhigiénéjét és más fertőzések elleni védekező és megelőző intézkedések betartását. (Egészségügyi Világszervezet, 2020)

Gumi / latex kesztyű viselése közösségben hatékonyan megakadályozza az új koronavírus terjedését?

Nem. A csupasz kezek rendszeres mosása nagyobb védelmet nyújt a COVID-19 elkapása ellen, mint a gumikesztyű viselése. Összeszedheti a COVID-19 szennyeződést gumikesztyűben is, és megérintve az arcát (száját, orrát vagy szemét), a szennyeződés megfertőzheti önt. (Egészségügyi Világszervezet, 2020).

Miért mutat néhány fertőzött beteg negatív eredményét a COVID-19 teszt esetén?

Mert az egyes tesztek érzékenysége eltérő, és függően attól, hogy mennyi ideje és mennyi ember szenved a COVID-19 fertőzéstől, a diagnosztikai technikák mindegyike polimeráz láncreakción (PCR), vagy fordított transzkripciós polimeráz láncreakción (RT-PCR) alapulnak, amelyek a vírusgenom különböző részeit célozzák meg, a tesztek nem egyenértékűek.

Az érintett területen jártam és hasmenéstől szenvedek. Lehet, hogy COVID-19 fertőzött vagyok?

A COVID-19 leggyakoribb tünetei a láz, köhögés és légszomj. A betegség más enyhe tünetekkel is előfordulhat, beleértve: alacsony fokú láz, köhögés, rossz közérzet, orrfolyás, torokfájás, komolyabb figyelmeztető jelek, mint például légszomj vagy légzési nehézség, megnövekedett légzőszervi szekréció (pl. nyák vagy véres köpet), gyomor-bélrendszeri tünetek, például émelygés, hányás és/vagy hasmenés vagy a mentális állapot megváltozása (pl. zavartság, levertség) nélkül. Ha azonban csak hasmenés jelentkezik, légzési tünetek nélkül, akkor nem valószínű, hogy COVID-19 fertőzött.

Terjeszthetik-e a COVID-19-et háziállatok?

Jelenleg nincs bizonyíték arra, hogy a háziállatok, például kutyák vagy macskák megfertőződhetnek-e a COVID-19-el. Azonban érdemes, háziállatokkal való érintkezés után alaposan kezet mosni szappannal és vízzel. Ez megvédi önt a különböző gyakori baktériumoktól, mint például az E coli és a szalmonella, amelyek átjuthatnak a háziállatokról emberre. (Egészségügyi Világszervezet, 2020)

Olyan országba utaztam, ahol sok COVID-19 eset történt. Mit tegyek?

A COVID-19-el való találkozás kockázata azok számára a legnagyobb, akik olyan országba vagy régióba utaztak, ahol nagyszámú igazolt COVID-19 fertőzés történt. Ha ilyen országba utazott az elmúlt 14 napban, figyelje tüneteit, gyakorolja a szociális távolságtartást – kerülje a tömeget és zárt helyeken lévő tömörüléseket és lakásán kívül tartson 1-2 méter távolságot másoktól.

Ha tünetei vannak, azonnal vonuljon karanténba és keressen orvosi segítséget. Hívja házi orvosát vagy a helyi ügyeletet. Mondja el, hogy hol járt. Fontos, hogy ha tünetei vannak, ne menjen dolgozni, iskolába, egyetemre, óvodákba, bölcsődékbe, edzőtermekbe vagy közterületekre és ne használjon tömegközlekedést, taxit vagy telekocsit. Ha egészségügyi intézményt keres fel, ha lehetséges, viseljen maszkot.

Milyen hatékonyak a testhőmérséklet-szkennerek a fertőzöttek felderítésében?

A testhőmérséklet-szkennerek hatékonyak az olyan emberek azonosításában, akik koronavírus miatt lázasak (azaz magasabb a testhőmérsékletük) Ugyanakkor nem tudják megtalálni azokat a fertőzötteket, akik még nem lázasak. Ez amiatt van, mert 2-10 nap is eltelhet addig amíg a fertőzöttek betegek lesznek és belázasodnak. (World Health Organization, 2020)

Mítoszok megdöntése

A COVID-19 csak az öregekre vagy az alapbetegséggel rendelkezőkre hat.

Bármilyen korú ember megfertőződhet a SARS-CoV-2-el és beleeshet a COVID-19-be. Az idősebbek és az alapbetegséggel rendelkezők (mint az asztma, cukorbetegség, szív-, érrendszeri betegség) veszélyeztetettebbek, valószínűbb, hogy súlyosabban megbetegednek. A WHO azt ajánlja, hogy minden korosztály tegyen lépéseket saját védelme érdekében, például jó kézhigiéniával és a légutak védelmével. (World Health Organization, 2020)

El kell kerülni az érintett országokból származókkal a kapcsolatot addig amíg nem tudunk többet a betegségről.

A szoros érintkezést el kell kerülni mindenkivel, aki közvetlen kapcsolatban állt egy igazolt COVID-19 fertőzöttel az elmúlt 14 napban, nemzetiségtől függetlenül.

A vírust egy laborban fejlesztették ki.

Több országban is a tudósok publikálták és elemezték a súlyos akut légzőszervi szindróma koronavírus 2 (SARS-CoV-2) genomját és arra jutottak, hogy az élővilágból származik, mint sok más, terjedőben lévő patogén. Az összeesküvés elméletek csak félelmet, álhíreket és előítéleteket keltenek, amik aláássák a globális összefogást a vírus elleni harcban. (Charles Calisher, 2020) A genomikai tanulmányok ugyanis azt sugallják, hogy az új koronavírus, ami a COVID-19-et okozza, denevérekéből származik és nincs konkrét bizonyíték, ami azt támasztaná alá, hogy a vírust laboratóriumban hozták volna létre. (Gregory, 2020) (Begley, 2020) (Shan-Lu Liu, 2020)

[A fokhagyma evés segít megelőzni a COVID-19-et](#)

A fokhagyma egészséges étel és lehetnek antimikrobiális tulajdonságai. Ugyanakkor nincs bizonyíték arra a jelenlegi járvány esetén, hogy a fokhagyma evése megvédené az embereket a COVID-19-től.

[A tűzijátékokból és a petárdákból származó füst és gáz megakadályozza a COVID-19 kialakulását](#)

Nem igaz. A tűzijátékokból és a petárdákból származó füst és gáz veszélyes és nem öli meg a COVID-19 vírust.

[A teljes bőrfelület alkohol vagy klórtartalmú fertőtlenítővel történő lefújása elpusztítja a COVID-19 vírust.](#)

Nem igaz. A teljes bőrfelületen történő alkohol vagy klór permetezés nem pusztítja el a testbe már bejutott vírusokat. Az ilyen anyagok permetezése káros lehet a ruhára vagy a nyálkahártyára (azaz a szemre, a szájra). Vegye figyelembe, hogy mind az alkohol, mind a klór hasznos lehet a felületek fertőtlenítésében, ám ezeket megfelelő ajánlások szerint kell használni. (Egészségügyi Világszervezet, 2020)

[Szezám olaj alkalmazása megakadályozza a COVID-19 bejutását a testbe.](#)

Nem igaz. A szezám olaj nem öli meg a SARS-CoV-2-t. Vannak olyan kémiai fertőtlenítőszeresek, amelyek elpusztíthatják a SARS-CoV-2-t a felületeken. Ide tartoznak a fehérítő/klór alapú fertőtlenítőszeresek, éter alapú oldószeresek, 75% etanol, peroxiacétsav és kloroform. A bőrre vagy az orr alá helyezve a vírusra vagy nagyon kicsi, vagy nincs hatása. Még veszélyes is lehet a bőrön alkalmazni.

[Az ánizsmagból készült főzet segíthet a COVID-19 fertőzés megelőzésében.](#)

Az ánizsmagból készült főzet olyan ital, amelynek hidratáló tulajdonságai lehetnek. A jelenlegi vizsgálatok alapján azonban nincs bizonyíték arra, hogy az ánizsmag főzet ivása védelmet nyújtana a COVID-19 vírus ellen.

Források

Academy of Breastfeeding Medicine. (2020, March 10). ABM Statement on Coronavirus 2019 (COVID-19). Retrieved from <https://www.bfmed.org/abm-statement-coronavirus>

Begley, S. (2020, January 24). DNA sleuths read the coronavirus genome, tracing its origins and looking for dangerous mutations. Stat News. Retrieved from <https://www.statnews.com/2020/01/24/dna-sleuths-read-coronavirus-genome-tracing-origins-and-mutations/>

British Cardiovascular Society and British Society for Heart Failure. (2020, March 16). Treatment of patients with ACEi or ARB in relation to COVID-19. Retrieved from https://www.britishcardiosocietysociety.org/news/ACEi-or-ARB-and-COVID-19#.Xm_GR8MqGdQ.whatsapp

Centers for Disease Control and Prevention. (2020, March 12). Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) - Frequently Asked Questions and Answers. Retrieved from <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/faq.html>

Centers for Disease Control and Prevention. (2020, February 21). Healthcare Professionals: Frequently Asked Questions and Answers. Retrieved from <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/faq.html>

Charles Calisher, D. C. (2020, February 19). Statement in support of the scientists, public health professionals, and medical professionals of China combatting COVID-19. *The Lancet*, 395(10226), PE42-E43 . doi:[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30418-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30418-9)

Chinese Pharmaceutical Association. (2020). *Coronavirus SARS-CoV-2 Infection: Expert Consensus on Guidance and Prevention Strategies for Hospital Pharmacists and the Pharmacy Workforce (2nd Edition)*. Beijing: Chinese Pharmaceutical Association.

European Medicines Agency. (2020, March 18). EMA gives advice on the use of non-steroidal antiinflammatories for COVID-19 (press release). Retrieved from <https://www.ema.europa.eu/en/news/ema-gives-advice-use-non-steroidal-anti-inflammatory-covid-19>

Gregory, J. (2020, February 28). The coronavirus ‘infodemic’ is real. We rated the websites responsible for it. Stat News. Retrieved from <https://www.statnews.com/2020/02/28/websites-spreading-coronavirus-misinformation-infodemic/>

Harvard Medical School. (2014). How to boost your immune system. Retrieved from <https://www.health.harvard.edu/staying-healthy/how-to-boost-your-immune-system>

Lipsitch, M. (2020). Seasonality of SARS-CoV-2: Will COVID-19 go away on its own in warmer weather? (H. T. Health, Ed.) Retrieved from Center for Communicable Disease Dynamics: <https://ccdd.hsph.harvard.edu/will-covid-19-go-away-on-its-own-in-warmer-weather/>

McIntosh, K. (2020, March 13). Retrieved from UpToDate Coronavirus disease 2019 (COVID-19): Transmission: <https://www.uptodate.com/contents/coronavirus-disease-2019-covid-19>

McIntosh, K. (2020, March 13). Coronavirus disease 2019 (COVID-19) - Special situation: Pregnant women. (M. S. Hirsch, Editor) Retrieved from UpToDate: https://www.uptodate.com/contents/coronavirus-disease-2019-covid-19?search=covid%2019&source=search_result&selectedTitle=1~18&usage_type=default&display_rank=1#H2133052422

Neeltje van Doremalen, D. H.-S. (2020, March 17). Aerosol and Surface Stability of SARS-CoV-2 as Compared with SARS-CoV-1. *New England Journal of Medicine*. Retrieved from <https://www.nejm.org/doi/10.1056/NEJMc2004973>

Royal Pharmaceutical Society. (2020, January). Wuhan novel coronavirus - Five key facts for pharmacy teams. Retrieved from <https://www.rpharms.com/resources/pharmacy-guides/wuhan-novel-coronavirus>

Shan-Lu Liu, L. J. (2020). No credible evidence supporting claims of the laboratory engineering of SARS-CoV-2. *Emerging Microbes & Infections*, 9(1), 505-507. doi:10.1080/22221751.2020.1733440

Technology.org. (2020, March 9). The Coronavirus has already Mutated into Two Different Types, Researchers Find. Retrieved March 13, 2020, from <https://www.technology.org/2020/03/09/the-coronavirus-has-already-mutated-into-two-different-types-researchers-find/>

World Health Organization. (2010, April). Guide to Local Production: WHO-recommended Handrub Formulations. Retrieved from https://www.who.int/gpsc/5may/Guide_to_Local_Production.pdf

World Health Organization. (2020, January 28). Advice on the use of masks in the community, during home care and in health care settings in the context of the novel coronavirus (2019-nCoV) outbreak. Retrieved from [https://www.who.int/publications-detail/advice-on-the-use-of-masks-the-community-during-home-care-and-in-health-care-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)-outbreak](https://www.who.int/publications-detail/advice-on-the-use-of-masks-the-community-during-home-care-and-in-health-care-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-(2019-ncov)-outbreak)

World Health Organization. (2020, March). Coronavirus disease (COVID-19) advice for the public. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>

World Health Organization. (2020, March). Coronavirus disease (COVID-19) advice for the public: Myth busters. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/myth-busters>

Xiaolu Tang, C. W. (2020, March 3). On the origin and continuing evolution of SARS-CoV-2. National Science Review. doi:<https://doi.org/10.1093/nsr/nwaa036>

Érvényesség

A dokumentumot 2020. február 5-én általánosan elfogadott bizonyítékok alapját véve készült. A vírus és a betegség nómenklatúrája tekintetében 2020. február 12-én frissítették, és az újonnan rendelkezésre álló bizonyítékok alapján 2020. március 26-án ismét frissítették.

Nyilatkozat

Ez a dokumentum a rendelkezésre álló bizonyítékokon és olyan neves szervezetek ajánlásaival készült, mint például az Egészségügyi Világszervezet, az Egyesült Államok és a Betegségek Ellenőrzési és Megelőzési Európai Központjai és mások. A COVID-19-ről rendelkezésre álló ismeretek gyorsan változnak, és ezek az ajánlások ennek megfelelően változhatnak. Bár a FIP igyekszik ezeket az irányelveket naprakészen tartani, javasoljuk, hogy keresse fel ezen szervezetek weboldalait és a legfrissebb frissítéseket az újonnan rendelkezésre álló bizonyítékokkal kapcsolatban.

Köszönetnyilvánítás

A FIP köszöni a nemzetközi munkacsoportnak a részvételét a dokumentum elkészítésében:

Elnök: Jane Dawson, FPS - FIP Katonai és Sürgősségi Gyógyszertár Osztály, Új-Zéland

Marwan Akel, a Libanoni Nemzetközi Egyetem, Libanon

Julien Fonsart, a FIP Klinikai Biológiai Osztályának elnöke, Franciaország

Scarlett Pong, Hong Kong Gyógyszerészeti Társaság

Eduardo Savio, uruguayi Vegyész- és Gyógyszerészeti Egyesület, Uruguay

Lars-Åke Söderlund, a FIP Közösségi Gyógyszertár Osztályának elnöke, Svédország

Gonçalo Sousa Pinto, a FIP vezetője a gyakorlat fejlesztéséhez és átalakításához

Jacqueline Surugue, a FIP alelnöke, kórházi gyógyszerész, Franciaország

Zhao Rongsheng, Pekingi Egyetemi Harmadik Kórház, Gyógyszertár Osztály; A Kínai Gyógyszerészeti Szövetség kórházi gyógyszerészeti bizottságának alelnöke; A Kínai Gyógyszerészeti Szövetség Bizonyítékokon alapuló Gyógyszerészeti Bizottságának alelnöke